

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มุ่งพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม กับการประเมินแบบเสริมพลัง รวมทั้งมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และจากตัวบ่งชี้ การประเมินภายนอกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคู่มือการใช้ แล้วทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายใน จากนั้นทำการประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในที่สร้างขึ้น มีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประเมิน ตัวบ่งชี้ และ เกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบการประเมิน โดยการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน

1.2 การสังเคราะห์เนื้อหาจากข้อ 1.1.1 นำมาร่างรูปแบบการประเมินซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายของการประเมิน สิ่งที่มีประเมิน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน และวิธีการประเมิน

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการประเมินและคู่มือการประเมิน ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 นำผลการสังเคราะห์และร่างรูปแบบการประเมิน จากขั้นตอนที่ 1 มา กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการประเมินและคู่มือการประเมิน

2.2 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนพิจารณาความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของรูปแบบแล้วคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง

2.3 การพิจารณารับทบทวนของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ซึ่งให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบในรูปแบบ และตัวบ่งชี้การประเมินและความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล โดยส่งแบบสอบถาม 2 รอบ แบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และรอบที่ 2 เป็นการยืนยันความคิดเห็นในรอบที่ 1 ด้วยแบบสอบถามฉบับเดิมที่เพิ่มเติมส่วนที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ตำแหน่งมัธยฐาน ขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งค่าตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบที่ 1 ข้อมูลที่ได้นำมาหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อพิจารณารับทบทวนโดยพิจารณาจากระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50

2.4 การประเมินคู่มือการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ 4 คนพิจารณาความเหมาะสมของสาระและลักษณะทางกายภาพแล้วคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายในที่โรงเรียนบ้านโนนเมืองประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในปีการศึกษา 2555 โดยมี องค์ประกอบผู้ร่วมทดลองใช้รูปแบบดังนี้

2.1 กลุ่มผู้จัดการศึกษา ประกอบด้วย ครู 5 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 คน

2.2 กลุ่มผู้รับผลประโยชน์ ประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน 10 คน

2.3 กลุ่มผู้รับผลกระทบ ประกอบด้วย ผู้แทนชุมชน องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับผลต่อเนื่องจากคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 10 คน

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินรูปแบบ ประเมิน โดยผู้ร่วมทดลองใช้รูปแบบด้วยการประชุมเพื่อประเมินรูปแบบ และการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการประเมินในด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องรวมทั้งข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบการประเมิน นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

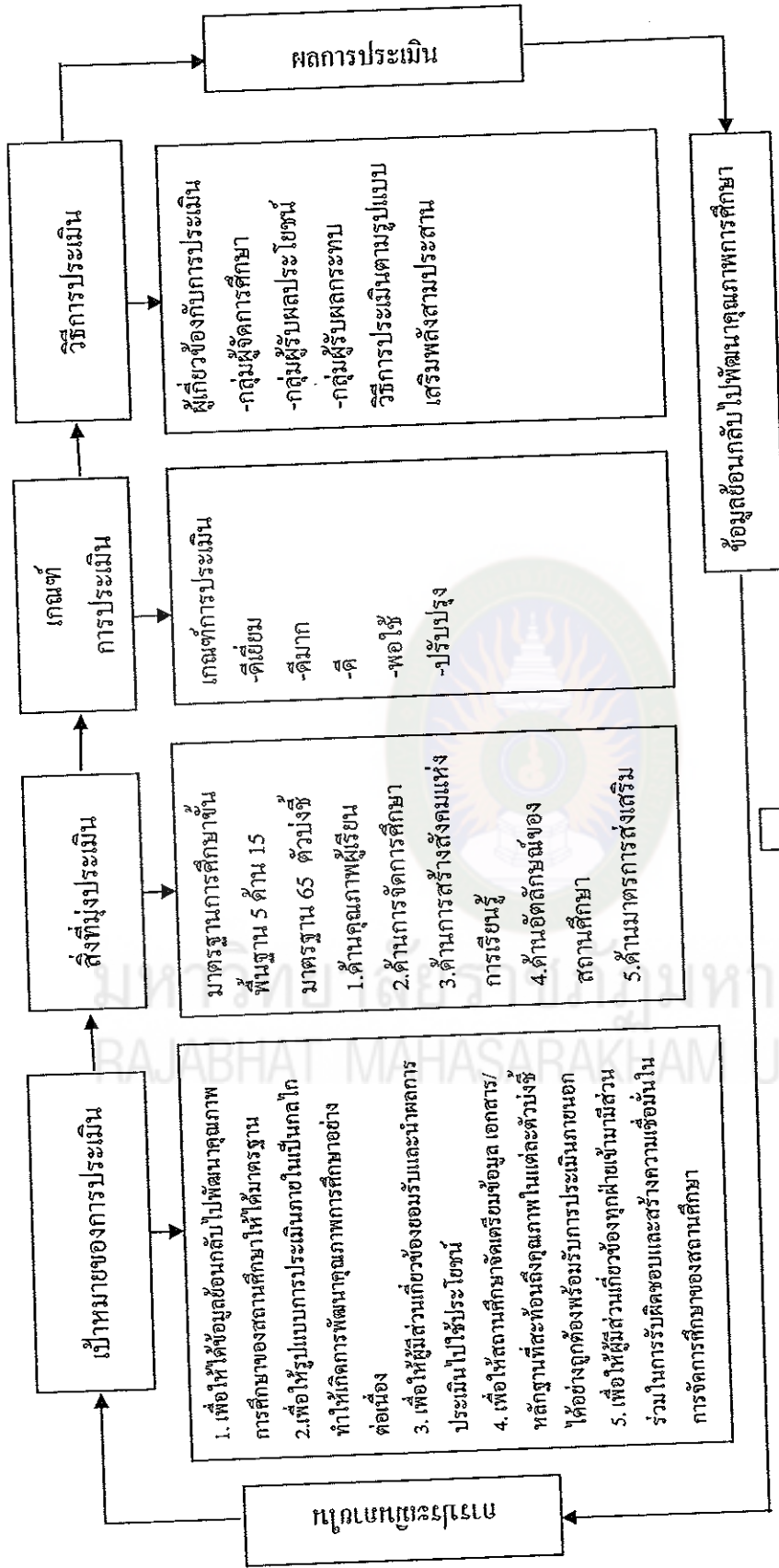
สรุปผล

ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัย
นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี เอกสาร การสอบถาม และ
สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา นำมาร่างรูปแบบการประเมิน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความตรงเชิงสอคล้องจากการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล
ได้รูปแบบซึ่งมีลักษณะเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของ
กระบวนการประเมิน มีรายละเอียดดังแสดงในแผนภาพที่ 11

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 11 รูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากแผนภาพที่ 11 รูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1.1 เป้าหมายของการประเมิน

การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายหลัก เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน โดยมีวัตถุประสงค์การประเมินดังนี้

1.1.1 เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน

1.1.2 เพื่อให้รูปแบบการประเมินภายในเป็นกลไกทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.1.3 เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับและนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

1.1.4 เพื่อให้สถานศึกษาจัดเตรียมข้อมูล เอกสาร/หลักฐานที่สะท้อนถึงคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ได้อย่างถูกต้องพร้อมรับการประเมินภายนอก

1.1.5 เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 สิ่งที่น่าประเมิน

จากการสังเคราะห์ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน จากแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ จากคู่มือการประเมินภายนอกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าสิ่งที่น่าประเมิน ประกอบด้วยมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ด้านดังนี้

1.2.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

1.2.2 ด้านการจัดการศึกษา

1.2.3 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

1.2.4 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

1.2.5 ด้านมาตรการส่งเสริม

1.2.6 ตัวบ่งชี้การประเมินจากสิ่งที่น่าประเมินมีตัวบ่งชี้จำนวน 65 ตัวบ่งชี้

1.3. เกณฑ์การประเมิน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.3.1 ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 1-4 , 6 -7 ใช้วิธีการหาค่าร้อยละของผู้เรียน หรือครูที่ได้รับผลการประเมินระดับดีขึ้นไป

1.3.2 ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานที่ 5 , 8 -15 มีการกำหนดค่าร้อยละไว้ใน เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพแล้ว ให้ระดับคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยไม่ต้องหาค่า ร้อยละ

ตารางที่ 25 เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ

คะแนนที่คำนวณได้(ร้อยละ)	ระดับคุณภาพ	แปลคุณภาพ
90.00 - 100.00	5	ดีเยี่ยม
75.00 - 89.99	4	ดีมาก
60.00 - 74.99	3	ดี
50.00 - 59.99	2	พอใช้
0.00 - 49.99	1	ปรับปรุง

1.4 วิธีการประเมิน

วิธีการประเมินประกอบด้วย

1.4.1 ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้จัดการศึกษา ผู้ที่ถูกประเมิน ประกอบด้วย

1.1) ผู้บริหาร

1.1.1) ประเมินตนเอง

1.1.2) ครูประเมิน

1.1.3) คณะกรรมการสถานศึกษาประเมิน

1.1.4) ผู้ปกครองประเมิน

1.1.5) กลุ่มผู้รับผลกระทบประเมิน

1.2) ครู

1.2.1) ประเมินตนเอง

1.2.2) ผู้บริหารประเมิน

1.2.3) คณะกรรมการสถานศึกษาประเมิน

1.2.4) ผู้ปกครองประเมิน

1.2.5) กลุ่มผู้รับผลกระทบประเมิน

1.3) คณะกรรมการสถานศึกษา

1.3.1) ประเมินตนเอง

1.3.2) ครูประเมิน

1.3.3) ผู้ปกครองประเมิน

1.3.4) กลุ่มผู้รับผลกระทบประเมิน

2) กลุ่มผู้รับผลประโยชน์ (ผู้ปกครอง – ผู้เรียน) ผู้ที่ดูประเมิน คือ

ผู้เรียน

2.1) ผู้บริหารประเมิน

2.2) ครูประเมิน

2.3) คณะกรรมการสถานศึกษาประเมิน

2.4) ผู้ปกครองประเมิน

2.5) กลุ่มผู้รับผลกระทบประเมิน

3) กลุ่มผู้รับผลกระทบ ทำหน้าที่ประเมินกลุ่มผู้จัดการศึกษาและ

กลุ่มผู้รับผลประโยชน์

1.4.2 ระยะเวลาการประเมิน ระหว่างปีการศึกษา และสรุปผลการประเมินปลายปีการศึกษา

1.4.3 กิจกรรมการประเมิน ตามรูปแบบเสริมพลังสามประสาน มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังแผนภาพที่ 12

ขั้น	กิจกรรมการประเมินภายในตามรูปแบบเสริมพลังสามประสาน
Pre-Planning and preparation	<p>ขั้นที่ 1 วางแผนและเตรียมการประเมิน (ร่วมกำหนดจุดยืน)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดประเด็นการประเมิน (มาตรฐาน /ตัวบ่งชี้/เกณฑ์การประเมิน) 2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ 3. ออกแบบการประเมิน 4. สร้างเครื่องมือ 5. หาคุณภาพและความเหมาะสมของเครื่องมือ
Empowerment	<p>ขั้นที่ 2 เสริมพลัง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คัดเลือกผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน 2. อบรมให้ความรู้ และทักษะการประเมิน สร้างความตระหนักสร้างความเข้าใจใน รูปแบบการประเมินที่สร้างขึ้น (เสริมพลัง)
Evaluation	<p>ขั้นที่ 3 ดำเนินการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดำเนินการประเมินตามปฏิทินที่กำหนด 2. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก 3. กำกับติดตาม ให้ข้อมูลย้อนกลับและให้การเสนอแนะ
Reflection	<p>ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ สรุปผลและสะท้อนผลการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รวบรวมและจัดระบบข้อมูล 2. วิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมาย 3. สรุปผลการประเมิน และสะท้อนผลการประเมิน 4. จัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน (SAR)
Action	<p>ขั้นที่ 5 นำเสนอผลการประเมินและการนำผลการประเมิน ไปใช้ประโยชน์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รายงานผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและเปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชน 2. นำผลการประเมิน ไปปรับปรุงการดำเนินงานและใช้วางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา 3. จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อรองรับการประเมินภายนอก

แผนภาพที่ 12 กิจกรรมการประเมินภายในตามรูปแบบเสริมพลังสามประสาน

2. ผลการประเมินคู่มือการประเมินภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเกี่ยวกับสาระ ของคู่มือ จากค่าดัชนีความสอดคล้อง ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าคู่มือการประเมินมีเนื้อหาสาระที่เหมาะสม มีความชัดเจนนำไปปฏิบัติได้จริง และผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ภาษา การปรับประเด็นการประเมินให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา จากผลการประเมินคู่มือ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงคู่มือให้มีความชัดเจน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปประกอบการทดลองต่อไป

3. ผลการทดลองรูปแบบการประเมินภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
มีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ข้อมูลบริบทของโรงเรียน

3.1.1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน โรงเรียนบ้านโนนเมืองประชาสรรค์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลยางท่าแจ้ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 ถึงระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 62 คน แบ่งเป็นระดับอนุบาล จำนวน 20 คน ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 42 คน มีข้าราชการครู จำนวน 6 คน

3.1.2 ผลการประเมินภายนอกรอบ 2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับดี

3.1.3 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

จุดแข็งของโรงเรียน

บุคลากรมีความสามัคคี มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ ชุมชนมีความเชื่อมั่นต่อบุคลากรและศรัทธาในโรงเรียน ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างดี

จุดอ่อนของโรงเรียน

นักเรียนมีน้อยทำให้ได้รับงบประมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

ด้านโอกาส

ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนตามเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเชื่อมั่นต่อบุคลากรและศรัทธาในโรงเรียน เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการจัดกิจกรรม

ต่าง ๆ ในโรงเรียนเป็นอย่างดี

ด้านอุปสรรค

ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากไปทำงานต่างจังหวัด และมีปัญหาหย่าร้าง ทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่นและมีปัญหาด้านพฤติกรรม ขาดความสนใจในการเรียน

สภาพการประเมินภายในของโรงเรียนก่อนทดลองใช้รูปแบบ โรงเรียนได้ใช้กลไกการประเมินภายใน ในการบริหารจัดการเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา แต่ขาดความต่อเนื่องดำเนินการไม่ครอบคลุมทุกตัวบ่งชี้ และยังไม่จริงจังเท่าที่ควร ซึ่งมีสาเหตุมาจากมีบุคลากรน้อย และมีภาระงานมากอีกทั้งโรงเรียนต้องมีกิจกรรมการประเมินด้านอื่น ๆ เช่น การประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์จุดเน้น การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น

3.2 การเตรียมการประเมิน

ผู้วิจัยได้จัดประชุมครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในการทำวิจัย และให้ที่ประชุมคัดเลือกตัวแทนแต่ละกลุ่ม เพื่อร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินภายในของโรงเรียน มีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงานตามคู่มือการประเมิน และได้กำหนดนัดหมายการประชุมเพื่ออบรมให้ความรู้ และทักษะการประเมิน สร้างความตระหนักสร้างความเข้าใจในรูปแบบการประเมิน (เสริมพลัง)

3.3 เตรียมความพร้อมคณะกรรมการประเมินภายใน

ผู้วิจัย ได้จัดอบรมคณะกรรมการประเมินภายใน เพื่ออบรมให้ความรู้ และทักษะการประเมิน สร้างความตระหนักสร้างความเข้าใจในรูปแบบการประเมิน (เสริมพลัง) รวมทั้งชี้แจงคู่มือการประเมินภายใน วิธีการเก็บข้อมูล และคัดเลือกมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับคณะกรรมการแต่ละกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นวิทยากรในการอบรม ผลการอบรมทำให้คณะกรรมการประเมินมีความรู้ มีทักษะการประเมิน มีความตระหนัก และมีความเข้าใจในรูปแบบการประเมิน

3.4 การดำเนินการประเมิน ดำเนินการประเมินตามกระบวนการประเมินของ

รูปแบบการประเมินเสริมพลังสามประสาน โดยมีการประเมินตามมาตรฐานการประเมินภายในทุกมาตรฐานทุกตัวบ่งชี้

4. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงผู้ร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายในส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของรูปแบบการประเมินคุณภาพภายใน ในระดับมากที่สุด ทั้งด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง นอกจากนี้ผู้ร่วมทดลองใช้รูปแบบยังเห็นว่า หัวข้อรูปแบบการประเมินสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา มีผลประเมินสูงสุด

จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม ผู้ร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายใน ส่วนใหญ่ เห็นด้วยในการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และได้รับผลกระทบจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากที่สุด และเสนอให้เพิ่มระยะเวลาในการอบรมให้ความรู้รวมทั้งอธิบายวิธีการประเมินบางตัวบ่งชี้ให้ละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อให้ผลการประเมินออกมาตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดและให้เพิ่มจำนวนกรรมการในส่วนของทีมแทนของผู้ปกครอง เพื่อให้ดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง

อภิปรายผล

ก่อนที่จะอภิปรายผลในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยขอกล่าวถึงลักษณะทั่วไปของรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสังเขปเพื่อความเข้าใจตรงกันรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายทั้ง การทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง การตอบแบบสอบถาม และนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อให้ได้รูปแบบการประเมินที่มีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ เชาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556 : 302) ที่กล่าวว่า การประเมินในยุคปัจจุบันควรใช้รูปแบบการประเมินที่สร้างสรรค์ ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทการประเมินนั้น ๆ สำหรับการอภิปรายผลการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งนี้มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลการวิจัย 3 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการวิจัยการพัฒนา รูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดการประเมินแบบการมีส่วนร่วม การประเมินแบบเสริมพลัง และการประเมินแบบมุ่งประโยชน์ ในขั้นตอนของกิจกรรมการประเมินมีข้อควรคำนึงในการนำรูปแบบไปใช้ดังนี้

1.1 การประเมินใช้ระเบียบวิธีเชิงธรรมชาติ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับใช้ตัดสินใจในเชิงบริหาร โดยมุ่งเน้นการยอมรับผลการประเมินจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และใช้ประโยชน์จากข้อสนเทศที่ได้จากการประเมินอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 291) ที่กล่าวว่าการประเมินเชิงธรรมชาติและ การมีส่วนร่วมเป็นการนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในบริบทของการประเมิน เป็นรูปแบบการประเมินที่ยืดหยุ่นสูงมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม การประเมินแบบนี้ให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์ตามความคิดเชิงมานุษยวิทยา

1.2 การประเมินยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกกลุ่มและผู้ได้ประโยชน์จากผลการประเมิน เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักประเมินและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ จึงทำให้มีการรับรู้ผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของการประเมิน รวมไปถึงได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจผลการประเมิน จึงเป็นการช่วยลดการต่อต้านผลการประเมิน ยอมรับผลการประเมินที่ได้ดำเนินการประเมินร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ แพททอน (Patton, 1997 : 147 – 163) ที่ได้กล่าวไว้ในหลักการประเมินแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ โดยเป็นผู้ร่วมตัดสินใจและนำข้อสรุปไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการทำงานได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้รูปแบบการประเมินยังทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของการประเมินไปพร้อมกับการพัฒนาการมีส่วนร่วม เนื่องจากได้มีการติดตามการดำเนินงานเป็นระยะตามที่ได้วางแผนร่วมกันไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีเนื่องจากทำให้รู้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้พัฒนาการดำเนินงานต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2554 : 57) ที่กล่าวว่าเป้าหมายของการประเมินคือ การพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2548 : 124) ที่กล่าวไว้ว่าการประเมินแบบมีส่วนร่วมเน้นให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ในการประเมินแก่ผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
 สถานสถาบันราชภัฏ (2545 : 25) ที่กล่าวว่าหลักการประเมินแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้มีส่วน
 เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความสำคัญในการประเมินร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้
 และปรับปรุงงานอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน วิบูลย์รังสรรค์ (2550 :
 247) ที่ทำการศึกษารื่องการพัฒนาารูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม สำหรับการประเมิน
 และพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า
 รูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของ โรงเรียน
 ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการจึงทำให้มีการรับรู้
 ผลการดำเนินการในทุกขั้นตอนของการประเมินรวมถึงได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจผลการ
 ประเมิน โดยยึดเกณฑ์ซึ่งเป็นการตกลงร่วมกัน ดังนั้นจึงเป็นการช่วยลดการต่อต้านในผลการ
 ประเมิน

1.3 ในการประเมินจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งด้านความรู้
 ทักษะ และเจตคติของการประเมิน เพื่อให้การประเมินก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
 มุ่งให้สามารถช่วยเหลือตนเอง นำไปใช้พัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมิน ให้สามารถ
 ประเมินตนเอง และผู้อื่นได้อย่างเที่ยงตรง และน่าเชื่อถือ

1.4 แนวคิดการประเมินตนเองซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการประเมินภายใน
 การประเมินตนเองเป็นวิธีทางหนึ่งของการประเมินอันนำไปสู่ความสามารถในการปรับปรุง
 และพัฒนางานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดวิธีหนึ่ง เนื่องจากผู้ประเมินย่อมรู้จัก
 ตนเองได้ดีที่สุด และการพัฒนาด้วยแรงผลักดันจากภายในตัวเองย่อมนำไปสู่การพัฒนา
 คุณภาพให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 แห่งชาติ (2543 : 29) ได้เสนอว่าหากการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในอย่างถูกต้องและ
 เหมาะสมและนำผลการประเมิน ไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงย่อมส่งผลดีต่อสถานศึกษา ทำ
 ให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด วิธีการ
 ประเมินตนเองโดยหลักการต้องเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานตามปกติ เป็นการทำงานที่
 ควบคู่ไปกับการวางแผน และนำแผนไปปฏิบัติ ระบบดังกล่าวจะมีการกำกับติดตามการ
 ดำเนินงาน และส่วนการประเมิน ช่วยสะท้อนภาพผลการดำเนินงานของหน่วยงานใน
 ลักษณะสรุปเป็นภาพรวม นอกจากนี้การประเมินคุณภาพภายในที่ดีต้องเป็นกระบวนการ
 ที่สร้างสรรค์ ไม่ใช่การทำลายหรือใช้เป็นเครื่องมือข่มขู่การทำงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

และสามารถใช้กระบวนการประเมินคุณภาพภายใน นำผลการประเมินรองรับการตรวจสอบจากภายนอกได้

1.5 การสร้างรูปแบบการประเมินคุณภาพภายใน รูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบคือ วัตถุประสงค์ของการประเมิน สิ่งมุ่งประเมิน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน และวิธีการประเมิน โดยองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบการประเมินของ เนโว (Nevo. 1983 : 117-124) ที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการประเมิน องค์ประกอบในการประเมิน กระบวนการประเมิน และเกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายใน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในที่สร้างขึ้นซึ่งถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ (Product) ไปทดลองใช้ประเมินในสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2547 : 41-46) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบจำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบเพราะรูปแบบที่พัฒนามันนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎีแนวความคิดจากรูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่เป็นเพียงรูปแบบตามสมมุติฐาน ซึ่งจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามมุ่งหวังหรือไม่ และสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2543 : 57) ที่กล่าวว่า ภายหลังจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องนำไปใช้ในภาคสนามเพื่อตรวจสอบยืนยันผลการประเมินประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ อีกทั้งพิจารณาว่า มีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นบ้างในการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่แท้จริง และการทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบเสริมพลังสามประสาน ไปใช้ในสถานการณ์จริง พบว่า มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ผู้ประเมินสามารถดำเนินการประเมินได้ตามกิจกรรมการประเมินในรูปแบบการประเมิน สามารถประเมินเป็นตามคู่มือการประเมินและประเมินเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด และรูปแบบการประเมินได้รับการยอมรับจากผู้ถูกประเมิน รวมทั้งข้อค้นพบสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

2.1 องค์ประกอบของรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบที่ครบถ้วน ได้แก่ เป้าหมายของการประเมิน สิ่งมุ่งประเมิน เกณฑ์การประเมิน และวิธีการประเมิน รวมทั้งได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ การหาคุณภาพของรูปแบบ ได้ผ่านจันทามติจากผู้เชี่ยวชาญหลายขั้นตอน

ผู้เชี่ยวชาญล้วนเป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์ และรับผิดชอบการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษามาอย่างยาวนาน จึงทำให้รูปแบบการประเมินสามารถนำไปใช้ได้จริง ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวารักษ์ เสรีภาพ (2548 : 135) ได้พัฒนา รูปแบบการประเมินภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย เป้าหมายของการประเมิน สิ่งที่มีประเมิน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน และวิธีการประเมิน

2.2 เป้าหมาย (วัตถุประสงค์) ของการประเมิน ตรงตามภารกิจของสถานศึกษา ไม่ได้เพิ่มภาระงานให้กับครู และเป็นการเตรียมสถานศึกษาให้พร้อมรับการประเมินภายนอก และการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งถือว่ามีผลสำคัญต่อระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา เพราะเป้าหมายการประเมินสุดท้ายคือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549 : 3) ที่กล่าวว่าเป้าหมายการประเมินเป็นการเสนอสารสนเทศเพิ่มเติมเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง และ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาที (2554 : 57) ที่กล่าวว่าเป้าหมายการประเมินคือ การพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน จากรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สิ่งที่มีประเมินคือ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง 5 ด้าน 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้

2.3 สิ่งที่มีประเมิน ผู้วิจัยได้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง 5 ด้าน 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ไม่เป็นการเพิ่มภาระงานของครู และสถานศึกษา และตรงกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จึงทำให้รูปแบบได้รับการยอมรับในการนำไปปฏิบัติ

2.4 วิธีการประเมิน ได้ปรับเนื้อหาและวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับคณะกรรมการแต่ละกลุ่ม และตรงกับบริบทของสถานศึกษา ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีความสะดวกในการปฏิบัติ

2.5 เกณฑ์การประเมิน ใช้เกณฑ์การประเมินตามแนวทางการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่ง ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจากทั้ง 2

หน่วยงานว่าเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม มีความน่าเชื่อถือ ทำให้ไม่เกิดความยุ่งยากในการวิเคราะห์ผลและสรุปผลการประเมิน สามารถนำผลการประเมินไปจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ได้โดยไม่ต้องปรับผลการประเมินอีก สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2554 : 95) ที่กล่าวว่า) เกณฑ์การประเมิน หรือ วิธีการตัดสิน หมายถึง วิธีการเปรียบเทียบข้อมูลที่ผ่านมาการวัด และวิเคราะห์ทางสถิติมาแล้ว ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างข้อมูลที่แสดงคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งประเมิน เกณฑ์การตัดสินที่เป็นเกณฑ์ ซึ่งถือว่าเป็นมาตรฐานการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่า และมาตรฐานดังกล่าวได้ผ่านวิธีกำหนดมาตรฐานที่มีความเชื่อถือได้มาแล้ว อีกทั้งการตัดสินคุณค่าเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการประเมิน ที่จะต้องได้รับการกำหนดจากนักประเมินซึ่งถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญที่อุดมด้วยความรู้และประสบการณ์ การตัดสินคุณค่านี้จะต้องกระทำโดยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการประเมิน จึงจะสามารถแสดงคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ได้อย่างน่าเชื่อถือ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มข้อ สนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้นำผลการประเมินไปใช้ด้วย

2.6 องค์ประกอบของคณะกรรมการประเมิน มาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีความต้องการในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นบุคคลที่อยู่ในชุมชนมีความใกล้ชิดสถานศึกษา จึงรู้เรื่องของสถานศึกษาเป็นอย่างดี สามารถดำเนินการประเมินได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ แซนเดอร์ และคณะ (Sanders and others. 1995) ที่กล่าวว่า การประเมินที่ดีต้องเป็นกระบวนการที่มีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 2) กระบวนการประเมินที่ต่อเนื่อง 3) มีการสื่อสารที่ดีและ 4) มีการประเมินงานประเมิน (ตรวจสอบคุณภาพของการประเมิน

3. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายใน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทดลองใช้รูปแบบการประเมิน ได้ประเมินคุณภาพของรูปแบบและแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น ว่ามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ตามเกณฑ์คุณภาพงานประเมิน ทั้งด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง เมื่อพิจารณาทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีผลการประเมินระดับมาก ถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

3.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในหลักการ และรายละเอียดที่ถูกต้องและตรงกันเกี่ยวกับการประเมินในครั้งนี้ ว่าเป็นการประเมินในทางสร้างสรรค์มุ่งพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษามีใจมิไว้เพื่อจับผิดทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องคลาย

ข้อกังวลใจได้และเกิดบรรยากาศที่ดีในการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545 : 55) ที่ได้กล่าวถึงบรรยากาศของการประเมินไว้ว่าการประเมินถ้ามีบรรยากาศในการประเมินในทิศทางที่สร้างสรรค์ จะทำให้ผู้ถูกประเมินคลายความกังวลใจ และไม่รู้สึกรัดกักรับการประเมินอีกต่อไป

3.2 ผู้ร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในที่สร้างขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้สะท้อนภาพที่เป็นจริงของสถานศึกษา รวมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทิศทางการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา แต่ก่อนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้ไม่ได้รับการเปิดโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการประเมินหรือวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ และอย่างเปิดเผย จึงเป็นโอกาสที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้จะได้แสดงความคิดเห็นได้สะท้อนภาพที่แท้จริงของสถานศึกษา และสะท้อนความต้องการของผู้ที่เป็นเจ้าของสถานศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาได้ข้อมูลเชิงลึกได้รู้ภาพที่แท้จริงของสถานศึกษาได้มุมมองที่แตกต่างหลากหลาย ที่เป็นประโยชน์นำไปวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ตรงกับความต้องการของเจ้าของสถานศึกษา ไม่ใช่ดำเนินงานเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด หรือสนองนโยบายเบื้องบน ซึ่งบางครั้งไม่ตรงกับความต้องการของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รูปแบบการประเมินนี้จะช่วยทำให้สถานศึกษาและชุมชนมีความใกล้ชิด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญมา พรชัย (2551 : 148) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพภายในสถานศึกษาได้แก่ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ คุณลักษณะผู้บริหาร วัฒนธรรมของสถานศึกษา การบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

3.3 พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มผู้รับผลประโยชน์ และกลุ่มผู้รับผลกระทบอีกจำนวนมากอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้อยากเข้ามามีบทบาทในการที่จะสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของเขาออกมา เพราะแต่ก่อนไม่ได้รับการเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นใน

ส่วนที่เขาต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมฆา นวลศรี (2550 : 254) ที่ทำการวิจัย ประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าชุมชนมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ขั้นตอนของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา และการควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

3.4 รูปแบบการประเมิน ทำให้ครู ผู้บริหาร ได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ใน การที่จะต้องดำเนินงานสนองต่อความต้องการของชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้ครู ปรับพฤติกรรมการทำงาน ไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการประเมินที่เปิด โอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดสถานศึกษา ได้รับผลกระทบจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยตรง ได้สะท้อนภาพที่แท้จริงของ สถานศึกษา และสะท้อนความต้องการที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการตรงตามความต้องการ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสถานศึกษา จึงส่งผล ทำให้ครูต้องปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

จากผลดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ รูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นว่า สามารถใช้ได้จริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน วิบูลย์รังสรรค์ (2550 : 64) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม สำหรับการประเมิน และพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมี กระบวนการที่สำคัญประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม การวางแผนการประเมิน การเก็บ รวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์และสะท้อนกลับ และการนำเสนอและนำผลการประเมินไปใช้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ชัย ศรีพนมธนากร (2550 : 74) ได้พัฒนารูปแบบการ ประเมินเสริมพลังสำหรับการประเมินระบบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีกระบวนการที่สำคัญประกอบด้วย การสร้างพันธกิจ การกำหนดจุดยืน การ วางแผนการประเมิน การดำเนินการประเมิน และการสรุปผลและสะท้อนผลการประเมิน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวารักษ์ เสรีภาพ (2548 : 135) ได้พัฒนารูปแบบการ ประเมินภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งมีกระบวนการที่สำคัญประกอบด้วย การเตรียมการ การวางแผนการประเมิน การดำเนินการประเมิน และการสรุปผลและสะท้อน ผลการประเมิน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 รูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบเสริมพลังสามประสาน มีความเหมาะสมกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก การนำไปใช้ในสถานศึกษาขนาดอื่นจำเป็นต้องเพิ่มจำนวนคณะกรรมการจากกลุ่มต่าง ๆ ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินและปรับกระบวนการประเมินให้สอดคล้องกับแต่ละบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าการนำรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในไปใช้ ควรคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการประเมินคือ การสนับสนุน และเห็นความสำคัญ จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และเจตคติของผู้เกี่ยวข้องต่อการประเมิน จึงควรมีการเพิ่มความรู้ ทักษะและกระบวนการประเมินให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมิน ให้สามารถร่วมมือกันในการประเมินเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ถูกต้อง เทียบตรง สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง

1.3 ควรมีการนำรูปแบบการประเมินคุณภาพภายใน รูปแบบเสริมพลังสามประสาน ซึ่งเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปปรับใช้ในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่น่าเชื่อถือ สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้ตรงตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา และเพื่อให้พร้อมในการรองรับการประเมินภายนอก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบเสริมพลังสามประสาน ไปใช้ในการวิจัยด้วยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดอื่น ๆ

2.2 ควรมีการนำแนวคิดรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบเสริมพลังสามประสาน ไปใช้ในการพัฒนาการประเมินในประเด็นอื่น ๆ เช่นการประเมิน โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการนำแนวคิดรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบเสริมพลังสามประสาน ไปใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านงานวิชาการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY